

TALEYİN HÖKMÜYLƏ...

xalq artisti Ənvər Həsənov taleyi ilə üz-üzə...

"Dövlət başçımız sağ olsun ki, Azərbaycan kinosunun 120, "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının 93, "Uşaqlığın son gecəsi" filminin 50 illiyi ərəfəsində mənə Xalq artisti fəxri adı verildi. Çox seviniyəm, minnətdaram. Arzum odur ki, kinomuz bundan sonra da inkişaf etsin, dəyərlə filmlər çəkilsin".

**Hörmətə: Ənvər Həsənov
kinoaktyor, xalq artisti.**

TƏBRİK

E.N. Bəri başdan deyim ki, bu münasibətlə biz də sizi "Qobustan" çılar adından təbrik edirik, sənətdə daha böyük uğurlar qazanmanızı, ürəyinizdə yer tutan ən xəfif istək və mətləblərinizin çin olmasını arzulayıyıq. Və nə xoş təsadüf ki, sizinlə aktyor kimi ilk dəfə çəkildiyiniz "Uşaqlığın son gecəsi" filminin 50 illiyi ərəfəsində görüşürük. Kinosevərlərin ən çox xoşladıkları, sevdikləri, yaddaşlarında qalan Murad obrazından yəqin ki, ətraflı söz açə bilərik.

İlk növbədə onu qeyd edək ki, vaxtilə Kiyevdə keçirilən Beynəlxalq kinofestivalda beş nominasiya üzrə mükafat almış bu filmə "Ən yaxşı kişi rolu"na görə birinci yeri tutmuşuz. "Əməkdar artist" fəxri adını da çox gənc ikən yəni 2000-ci ildə almışız.

Ənvər müəllim, bu gün sizin "mən Xalq artisti yox, xalqın artistiyəm" deyərək, fəxr etməyiniz əlbəttə ki, təqdirəlayiqdir. Amma, 18 il, necə deyərlər, bir igidin ömrüdür. Bizə elə gəlir ki, "Xalq artisti" fəxri adınız xeyli ləngiyib.

Ə.H. Mərhum prezidentimizə Allah rəhmət ələsin. O həqiqətən sənəti sevən, kinodan baş çıxaran, zəkəli bir insan idi. Kino işçiləriylə tez-tez görüşər, problemlərimizlə maraqlanardı. Şəxsən mənə rəhmətlik Ulu öndərimizlə kinostudiyada üç-dörd dəfə görüşmək qismət olub.

Fürsətdən istifadə edib, cənab Prezident İlham Əliyevə toplunuz vasitəsilə öz təşəkkürümü bildirmək istədim. 10 ildə ki, adım fəxri adə namizədlər siyahısında yədi. Əgər bu siyahı dəqiq öz ünvanına vaxtında çatdırılmasa, kimdən umub-küsmək olar ki?

E.N. Deyirsiniz, ötən əsrin 65-ci ilindən kinostudiyada fasiləsiz çalışmışız. Böyük sənətkar Adil

İskəndərovun məşhur aktyorluq kursu da həmin ildə açılmışdı. Onda belə çıxır ki, orta məktəbi bitirmədən bu kursda təhsil almışız?

Ə.H. Adil müəllim bu kursu təşkil edəndə 8-ci sinifdə oxuyurdum. Bu xəbərin əks-sədası bir çox gənclər kimi mənə də tez bir zamanda çatdı və diqqətimi cəlb elədi. Odur ki, fəhlə-gənclər məktəbinə keçməyə üstünlük verdim. Hələ gənclik dövrümdən yaman kino həvəskarıydım. Həddən artıq. Ürəyimdə uşaqlıqdan iki arzu qoşa yaşayıb: ya opera artisti olmaq istəyirdim, ya da aktyor. Jan Marenin, Alen Delonun, Jan Qabenin, Jerard Filippin dəlisiydim. Filmlərinə o qədər baxırdım ki, axırda kino aktyorluğuna böyük həvəs oyandı məndə.

XATIRLAMA

Adil İskəndərovun kursuna 800 sənəd verilsə də, imtahandan yalnız 52-si keçə bilmədi. Dörd il ərzində kursu cəmi 8 tələbə bitirdi. İndi onlardan kimisi rəhmətə gedib, kimisi təqaüdə çıxıb. Kursun keçmiş tələbələrindən yalnız Ənvər Həsənov kinoya olan sədəqətini axıra kimi qoruyub. Onu da deyək ki, 65-ci ildə kursa daxil olan tələbə artıq bir ildən sonra rejissor küməkçisi işləyirdi

Ə.H. Zarafat deyil. Münsiflər heyətində tanınmış sənəçilər oturmuşdular: Hökümə Qurbanova, Nəcibə Məlikova, Adil müəllimin özü. Odur ki, imtahan zalına girən kimi özünü itirib, çıxanlar da oldu, heyəcanını cilovlaya bilməyib, sözü unudanlar da. Mənsə özümə arxayın idim. Şeir də söylədim, hekayəmi də danışdım...

Adil müəllim əzəldən iş üslubunu elə qurmuşdu ki, bizə kino rejissorlar da dərs deyirdi, rəssamlar da, operatorlar da. Və biz elə əvvəldən çəkiliş meydançasına təcrübəyə gəldik. Elə o vaxtdan daim hərəkətdə olmağa öyrəşdim. Ona görə də nə teatrda, nə seriallarda qərar tuta bilmirəm.

E.N. İlk rollarınızı xatırlamanız yerinə düşərdi.

Ə.H. O vaxt Əlisəttar Atakişiyev "İstintaq davam edir" filmi çəkirdi. Bizim kursdan da 4-5 nəfər dəvət elədi ki, epizodda çəkilinlər. Yadımdadırsa, Dənizkənarı parkda "Mirvari" kafesi vardı. Elə indi də var. Kafedə rəqs epizodunda çəkmişdilər bizi. İkinci rolum oldu yazıçı Anarın ssenarisində Şamil Mahmudbəyovun çəkdiyi "Torpaq, Dəniz, Od, Səma" filmində. Film dörd novelladan ibarətdir. Mən də müharibə mövzusunda olan "Od" novellasında gənc əskər obrazındaydım.

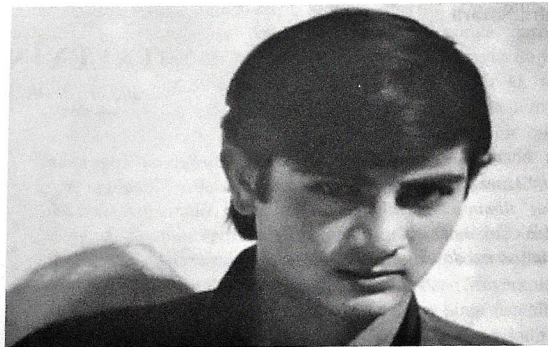
E.N. Ənvər müəllim, siz o kəslərlə işləmişiz, o sənəçilərlə yaradıcı təmasda olmuşuz ki, indiki gəncliyin onları tanımaması yalnız təəssüf doğurur. Kimləri xatırlayırsız? Yəqin ki, ilk növbədə Adil müəllimi...

Ə.H. Qismətətimə məndən başqa heç bir tələbəyə nəsihət olmayan xoşbəxtlik düşmüşdü. Bəxtim bir də onda gətirdi ki, Adil müəllimlə üç filmdə oyundaş oldum. Adil müəllim xasiyyətcə tündməcəz, qəliz adamdı. Amma mənə görə kimi öpüşüb-quaclaşardıq. Gözündən kənar qoymazdı, sənətimi daim izlərdi.

E.N. Adil müəllimin divardan asdığınız portreti ona olan hörmət-izzətinizdən xəbər verir.

Ə.H. Bu bərədə məndən xəbər alanda həmişə deyirəm ki, o kişinin sayəsində Ənvər Həsənov olmuşam. Həyatım boyu rastlaşdığım bu kimi insanların xoş xatirələrlə yaşayıb, təskinlik tapıram, onların işlərini davam etdirməyi özümə borc bilirəm.

E.N. Bu günkü gündə daha hansı sənətkarları yad edərdiz?

Ə.H. Mərhum rejissor Arif Babayevlə İçərişəhərdə qonşu idik. Rastlaşanda salamlışırdıq. Bu bütün İçərişəhərlilərin adətiydi. Onun çəkdiyi doqquz filməndən beşində daim Arif müəllimin yanında olmuşam. Ondan çox şeylər əxz eləmişəm. Altdan-altdan, bığaltı gülümsəyərək, məni süzüb deyirdi: "Ənvər, hazırlaş, səni bir gün dəvət edəcəyəm". Mənsə onun bu sözünü nədənsə ciddi qəbul etmirdim. Elə bildirdim zarafat eləyir. Arif müəllim "İnsan məskən salır" filminin rejissoruydu. Onun yanında rejissor köməkçisi işləyirdim. 6 aydan sonra bir gün mənə xatırlatdı ki, "Ənvər, yadımdadı sənə "hazırlaş" demişdim. Hə, hazırsan?" Məəttəl qaldım: nəyə hazırlaşım, hara hazırlaşım?

Yəqin ki, çoxunun xəbəri var: "Uşaqlığın son gecəsi" filminin ədəbi ssenarisini Maqşud İbrahimbəyovun idi. Rejissor Arif Babayev isə Murad obrazını yeniyetmə Ənvərin yaşına uyğunlaşdırmışdı.

Ə.H. Əlbəttə ki, sınaq çəkilişləri oldu. Və əksər tanınmış aktyorlar bu sınaqda iştirak elədi. Arif müəllim qəsdən mənim növbəmi ləngidirdi. Oyunun o biri aktyorlardan üstünlüyünü gözə çarpdırmaq üçün. Müəllimlərimin hamısı mənim tərəfdarımdı. Odur ki, filmə təsdiq

olunanda Adil müəllim də, Arif müəllim də çox sevindilər. Kinoda ilk böyük rolum olduğuna görə bu filmə aid xatirələrim bu gün də dəqiqliyinə qədər yaddaşımda yaşamaqdadır.

E.N. Elə bizim üçün də "Uşaqlığın son gecəsi" filmi çox əlamətdardır. Gəncliyimizin filmidir, ötən illərin yadigarıdır. Hətta nədənsə mənə elə gəlirdi ki, yenə o koloritli, içərişəhərli ləhcəsində dil-dil ötüb, özünü sevdiren o yeniyetmə Muradla rastlaşacağam.

Ə.H. Artıq 69 yaşım var. Bu film isə 69-cu ildə lentə alınıb. Bir daha nə Murad, nə Calal, nə də Şahbaz kimi rollar həyatımda olmayacaq. Bəlkə də qayğıkeç ata, mehriban baba obrazlarına çəkildim, canla-başla oynamağa hazırım. Amma nitqimdəki o kolorit əsgərlik illərində itib-gətdi. Bir də geri dönməyəcək o illər kimi...

Eşitmişdi ki, təzə film çəkilişinə başlayırlar. Filmin yaradıcıları Kamil Rüstəmbəyov və Şamil Mahmudbəyov idi. 2-3 gün keçmiş onu da çəkilişə dəvət etdilər. İndi bilmirəm, o vaxt beləydi: çəkilişdən əvvəl böyük aktyor seçimi olardı. Gənc Ənvər də sınaq çəkilişində iştirak etdi və Bədii Şura onu çox bəyəndi. Ənvər Həsənov bu filmə Şahbaz roluna təsdiq olundu.

E.N. Ənvər müəllim, illər uzununu məni həmişə belə bir sual düşündürüb: görəsən filmin uğuru, gələcək taleyi əsasən nədən və kimdən asılıdır: yaradıcı heyətdən, yoxsa aktyor seçimindən?

Ə.H. Yəqin ki, hər ikisindən. Bir şortlə ki, aktyor və yaradıcı heyətin işi üst-üstə düşsün, bir-birini tamamlasın. Bu birlik uğurlu işin başlanğıcı hesab oluna bilər. ... Adil İskəndərov, Leyla Bədirbəyli, Həsənağa Turabov, Mirzə Babayev, Fazil Salayev, Səfurə İbrahimova, Məmmünat Qurbanova, eyni zamanda məşhur rus aktyoru olan Sergey Yurski... Neçə-neçə illər keçsə də, hər dəfə filmin kadrlarını seyr etdikcə, bu aktyor ansamblı xatırlanacaq, dünyasını dəyişmişlər hörmətlə anılacaq. İnanırsız, bu gün də filmə baxanda düşünürəm: nə yaxşı ki, o film çəkilib, orda həmin aktyor heyəti yığılıb və nə yaxşı ki, mən də onlarla tərəf-müqabili olmuşam. Və bir də ona sevinirəm ki, rəhmətlik Məmmünat xanım da bu filmə bizimlə birgə xatırlanır...

"Dərviş Parisi partladır" filmində Ənvər Həsənova Hətəmxan ağanın qardaşı oğlu Şahbaz obrazı tapşırılmışdı. Şərəfnisəni oynamaq üçünsə obraza layiq xanım aktrisa axtarırdılar.

Rejissor tapşırmışdı ki, bu axtarışda Ənvərin özü də iştirak eləsin. Lazım idi ki, rola uyğun, obraza, yəni Ənvər Həsənovun özünü yaranan aktrisa olsun.

* * *

Ə.H. Axtarış başladıq. İncəsənət institutuna gedib, bir-bir kursları gəzirdik. Məmmünatla rastlaşanda ilk baxışdan hiss etdim ki, rola uyğundur bizim birgə çəkilişimiz baş tutacaq. Doğrudan da, Məmmünatın kinostudiyadakı məşqi də hamını razı saldı. Bizim birgə çəkilişimiz maraqla qarşılandı. Hər şeydən maraqlısı da o oldu ki, filmin çəkilişləri sona çatır-çatmaz nişanlandıq, çox keçmədən ailə qurduq.

* * *

Məmmünat xanım

Buzovnada sadə bir ailədə dünyaya göz açıb. Ailədə altı uşaq olublar: beş bacı, bir qardaş. Ailənin sonbeşiyi, evin ən dəcəl, çilgin uşağıydı. Məktəbin komsomol fəali, öz-fəaliyyət kollektivinin, idmanın öncüllərindən idi bu qız. Orta məktəbi bitirib, sənədlərini ali məktəbə verəndə heç kəs təəccüblənmədi. Amma gözəl qamətli, şəni, xanım-xatın Məmmünatın məhəz Mədəniyyət və İncəsənət universitetini seçməsinin ayrı bir səbəbi vardı.

Hələ məktəb illərində "Yeddi oğul istəyəm" filminə o qədər tamaşa etmişdi ki, ən kiçik kadrlarına qədər filmi öz-bər bildirdi. Calalın Ənvərin şəklini otağından asmışdı. Tez-tez qarşısında dayanıb ən əziz adamı kimi onunla söhbət də edirdi. Bir dəfə hətta ona söz də verib ki, "səninlə birgə filmə çəkilməkdən ötrü mütləq aktrisa olacağam".

Aktyor Ənvər Həsənov bərədə dövrü mətbuatda çıxan heç bir məqalə gözüəndən yayınmırdı. Həmin yazıları bir qovluğa yığıb, gizli saxlayırdı. Bu qovluq o gizli məkəndan axır ki, Məmmünat "Vağzalı" havası altında ata ocağından çıxanda onunla bir yerdə ər evinə Ənvər Həsənovun mənzilinə köçmüş oldu.

* * *

Ə.H. Mömünat institutu bitirəndən sonra R.Mustafayev adına İncəsənət muzeyində işləməyə başladı: əvvəlcə bələdçi, tez bir zamanda şöbə müdiri, daha sonra elmi işçi kimi. Muzeydən çıxanda baş elmi işçiydi.

E.N. Bəlkə Mömünat xanımın aktyor sənətinə birdəfəlik "əlvada" deməsinə əsas səbəbkar elə özünüzlə olmusuz?

Ə.H. Bir tərəfdən elə özüm də istəmərdim. Bu sənətin ki, ağırlığını illər boyu hiss etmişdim. Başım o qədər bəlalar çəkmişdi... İstəmərdim o da bu əziyyətlərin içərisində olsun. Xeyli götür-qoydan sonra belə qərar vermişdim.

* * *

İllər keçir... Bir qız anası artıq çoxdan öz taleyilə barışıb, körpə qayğısıyla məşğul idi. Taleyin işini bilmək olmaz: xoş üzü də var, bəd tərəfi də. Bu dəfə tale gənc anaya xoş üzünü göstərir. İş elə gətirir ki, daha bir filmə çəkilməkdən ötrü ona gözəl fürsət yaranır.

Ə.H. Mömünatın ekrana düşən mərd, cəsur qadın görkəmi vardı. Ağıllı və çox şən bir qadın idi. Onun sayəsində ailəmizin dostları günbəgün artırdı. Mənim dostlarımla, məsləkdəşlərimlə yanında böyük hörmət sahibiydi.

Həsənağa Turabovla Əbdül Mahmudov "Atları yəhərləyin" filmi çəkməyə hazırlaşdılar. Mən də bu filmə Sirac roluna təsdiq olunmuşdum. Amma Həcər obrazına seçilən aktrisaların heç biri rejissorların üreyinə yattırdı.

Bir gün mənə zəng gəldi Əbdüllə Həsənağaydı: "Ənvər, neynirsən? Zəhmət çək, bir kinostudiyaya gəl. Sənə işim var". Getdim. Hə, noolub? Dedilər: "Nə olacaq? İşin içindəsən, bilmirsən nə olub? Bu boyda Azərbaycanda "Həcər" tapa bilmirik". İndi neyniyək?... "Həcər əslində var e". Dedim, bəs hardadı? "Sənin evində. İcazə ver..."

Sözünü axıra çatdırmağa qoymadım: "Yox, ay kişi, at sürəcəm, yıxılıb-eliyəm, körpəsi var".

Onların bu təklifi məni həm diksindirirdi, həm də düşünməyə vadar elədi. Düşündüm ki, doğrudan da, Mömünatda Həcərə bənzər cəhətlər çoxdur: o cümlədən cəldlik, zirəklik, cılıqlıq... Amma bir faktı da unutmamaq lazımdır. Elə ağızımı açmışdım ki onlara xatırladım, məni qabaqladılar:

"Heç bir problem yoxdu, uşağı da götürərsiz. Narahat olma, hər şey yaxşı olacaq".

* * *

Ənvər müəllim demişkən, ipini oğurladılar, o da razılıq verdi: sənət naminə, dostlarının xatirinə. Çəkilişə hazırlaşmağa başladılar. At çapmağı da, tüfəng atmağı da özü öyrətdi xanımına. Amma Həcərin təhlükəli yerlərdə atçapma səhnələrində özü iştirak edirdi. Bir dəfə necə olmuşdusa, çəkiliş vaxtı Mömünat xanım həvəsə düşüb atı minmişdi, at da baş alıb getmişdi. Yaxşı ki, ram elədilər. Qaçaq Nəbini Həsənağa Turabov oynasa da, Həcərlə bağlı lirik səhnələrdə həyat yoldaşını Ənvər müəllim özü əvəz edirdi. Qrimlənilib, Həcərin geyimində olduğuna görə hiss olunmurdu.

Film doğrudan da yaxşı alınmışdı. Mömünat xanım "Atları yəhərləyin" filmində əsl Həcər yaratmışdı: yaraşlıq, qamətli, gözəl çapar, tüfəng atan, Qaçaq Nəbiyə yaraşan həyat yoldaşı.

* * *

...Ənvər Həsənov at sürməyi xoşlayırdı. Əvvəllər də atla bağlı epizodlara çox çəkilməmişdi. Filmədəki atlar Cıdır meydanından gətirilirdi. Elə "Dərviş Parisi partladır" filmində Şahbazın "İldırım"ı əslində Ənvərin sürdüyü "Trapeziya" adlı atı idi.

E.N. Ənvər müəllim, içərişəhərli balası at çapmağı harada və haçan öyrənmişdi ki?

Ə.H. "Yeddi oğul istərəm" filminin çəkilişlərinə başlamazdan əvvəl atlarla məşğul olurduq. Çapa-çapa atdan yerə tullanmaq, atın altından keçib, təzədən üstünə qalxmaq, bir sözlə, mürəkkəb hərəkətləri icra etməyi düz iki aya öyrənmişdik.

E.N. Yəqin ki, cəsarət tələb edən həmin məşqlərdən indi də ayrılı bilmirsiz.

Ə.H. Çox təəssüflər olsun ki, ürəyim nə qədər istəsə də, bununla daha məşğul ola bilmirəm. Təsəvvür edin: kinostudiyadan Cıdır meydanına çatanacan düz saat yarım tıxacda vaxt itirməli olurduq.

E.N. Hər şeyi öyrənmək həvəsi, icra etmək meyli sizdə güclüdür. Yəni siz heç kəsə yox, yalnız özünüzə güvənc hissiylə yaşayırsız. At çapmağı da bacarırsız, rəqslə məşğul olmağa da hövsələnz çatır, silahla da maraqlanırsız.

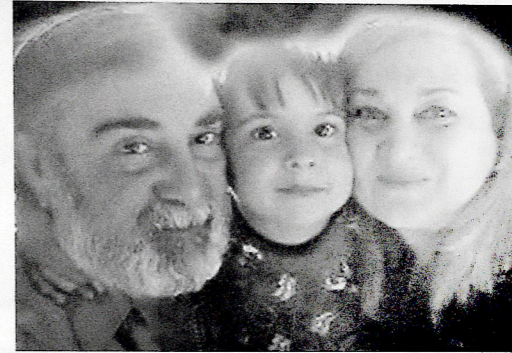
Ə.H. Kiminsə köməyinə möhtac olmaq mənlik deyil. Əksinə, kiməsə yardım etməkdən, kimlərsə əvəz etməkdən özüm də həzz alıram. Kiminsə yerinə at çapıb, müəyyən çətin hərəkətləri icra etməkdən çəkinmirəm. Əlbəttə, ağır fəndlərə icazə verilmir. Heç özüm də istəmərdim atın yıxılma səhnələrində, təpədən aşma kadrlarında iştirak edim. Aktyoram axı. Möhkəm zədə alıb, qolucığı sınımış aktyor kimə lazımdı ki...

E.N. Belə düşünürsüz ki, əslində aktyor hər şeyi bilməlidir?

Ə.H. Ən birinci kaskadyor qrupu məndə olub. İdmançı dostlarımla yığmışdım başıma. Məktəb illərində idmanla da ciddi məşğul olurdu. İdman üzrə yeddi dərəcəm var. İdman aktyorluq sənətində lazım olan, bəlkə də ən vacib atributlardandı ki, o da sonralar çəkilişlərdə çox karıma gəldi. Hər fəndi kaskadyora həvalə edən aktyordan heç nə çıxmaz. Ona görə də çalışmışam, hər şeyi bilim. Sonralar iş elə gətirdi ki, Əlikram müəllimin yaratdığı "Qobustan" rəqs ansamblında üç il rəqs sənətini də öyrəndim.

E.N. Bəs indi nə işlə məşğulsuz?

Ə.H. Bayaq bir söz dediz: otağımıza gələn uzun koridor boyu, bağlı qapıları bir-bir ötdükcə nə kimi hisslər keçirmisiz. Bir vaxtlar vardı ki, adam əlindən bu dəhlizdən keçmək mümkün deyildi. 65-ci ildən bu kinostudiyadayam. Allah-təala mənə nə qədər ömür yazıbsa, buranı tərk etməyəcəm. Məni yaşadan bütün əziz xatirələrim bura ilə bağlıdır. Oturmaşam öz yerimdə, o vaxtdan kino yayımı şöbəsinin mütəxəssisiyəm. Dostlarımla Əbdül Mahmudov da, Elxan Qasımov da burdadılar. Xamiz Muradov artıq təqaüdə çıxıb. Mənə doğma olan insanlardan çoxunu itirmişəm. Məni yaşadan onların unudulmaz xatirələridir. Elə o xatirələrlə də özümə təskinlik verirəm.

E.N. Siz həyatda elə bil ki darıxırsız. Özünüzə məşğuliyətdə tapmırsız. Üstəlik payızın xəzanı, çiskini... Göyün üzünü çənginə almış qara buludlar... Bəlkə... üzü qışa gedirik daha soyuq havalara, daha kəskin sazağa. Oturub gözləsək ki... duman nə zaman çəkilər... Yağış haçan səngiyər... qara buludlar nə vaxt boşalar... Unutmaq olmaz və təskinlik tapmalıyıq ki, qışdan sonra güllü-çiçəklili, gözəl yaz gəlsin...

Ə.H. Əvvəlki vaxtlar deyil. Nə çalışa bilərəm, nə fəaliyyət göstərirəm.

E.N. Ötən nəsilə savadlı müəllimlər də çoxdu, istedadlı rejissorlar da. İndi isə nə müəllimlə də səbr-hövsələ qalıb, nə də

rejissor da. Bəs gənc aktyorlar sənəti kimdən öyrənməli, kimdən götür-bögtürməlidir? Tələbələr, gənc aktyorlar püxtələşmiş, oturuşmuş sənətçilərə ehtiyac duyurlar. Ola bilsin, hansı auditoriyadasa sizin də yolunuzu gözləyənlər var. Bəlkə dəvətlər almırsız, tənhalıq sizi sıxır?

Ə.H. Yox, dəvətlər olur. Amma o məktəbi ki mən görmüşəm, o istedadlarla ki birgə işləmişəm, bu yoxluğun içində onları arayıram. Arayırmsa da, tapa bilməyib, sıxılıram. Çox təəssüf ki, indiki kinoya ayaq açmış gənc nəsil də onları əvəz etməyə iqtidarında deyil. Onların yerini tuta biləcək nəslin yetişməsinə isə hələ çox var.

E.N. O gənclərin sadaladığınız adların səviyyəsinə çatması sizin kimi aktyorlardan, rejissorlardan, pedaqoqlardan asılıdır. Siz isə hər hansı bir dəvəti qəbul etməyə fikrindən uzaqsız. Səbəbi nədi?

Ə.H. Cavanlar tələsir. Yaman tələsirlər. Arxı keçməmiş "hopp" deyirlər. Öyrənməkdən çox uzaqlıqlar. Bir sözlə, onlarla uyğunlaşa bilmirəm. Arif Babayev "Uşaqlığın son gecəsi" filmi çəkməyə hazırlaşarkən ilk növbədə ssenarini göstərdi mənə. Bu günkü gənclər isə ssenarini çəkiliş meydançasında oxutdurmaq istəyirlər: "Siz gəlin, görüüb razılığa gələrik, ssenariylə də elə orda tanış olarsız". Ay qardaş, mən bilməli deyildim ki,

kimlə çəkilirəm. tərəf-müqabilim kimdir? Bir-birimizi tamamlaya bilərik, ya yox? Elə bu səbəbdəndir ki, belə dəvətləri heç qəbul etmirəm.

E.N. Necə deyirlər, daim "gözü yolda, qulağı səsdə" gözləmək də olmur axı.

Ə.H. Niyə ki?! Son dörd ildə boş-bekar da qalmamışam. R.Rövşenin "Dekabrın son günü" televiziya filminə çəkilmişəm. Yadınızdadısa, Jerar Depardye gəlmişdi Bakıya. Bir yerdə şəkillərimiz də var. Xahiş elədilər, onunla birlikdə çəkildim. Çox sevindirəm ki, fransız aktyoru bağımızda da qonağım oldu və ordaki çəkilişlər tarixə düşdü.

E.N. Bu "ötəri" çəkilişlər sizi qane eləyirmi?

Ə.H. Əlbəttə ki yox. Dediyim odu ki, baş rol olmasa da, ara-sıra çəkilişlərim olur. Xoşlayıram

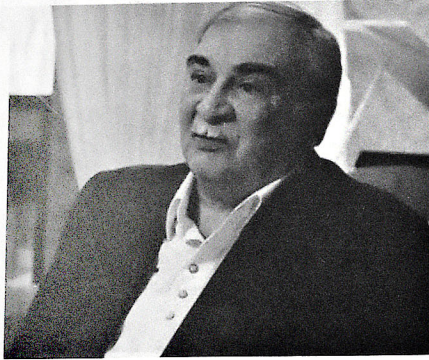
çəkiliş meydançası olsun: at çapım, qılnc oynadım, ürəyim yerindən oynasın. Dinamikani çox sevirəm. Kino üslubunda çəkilən seriallar olsa, razılaşaram. Yoxsa ki indikilər... Baxıram, ürəyim yanır, həm də təəccüb qalırım. Onları efirə necə buraxırlar? Onlarla bir filmdə iştirak edərəmmi? Yox, istəmirəm. Mənim də özüməməxsus iş prinsiplərim var. 53 ildə qazandığım hörmət-izzəti bircə anda itirə bilmərəm. Onsuz da itirə-itirə gəlib çıxmışam bu yaşa.

* * *

Dünya sınaq meydanıdır...

E.N. Ənvər müəllim, görəsən hər bir insan həyata nə üçün gəldiyini dərk edirmi? Bilirmi ki, dünya sınaq meydanıdır. Sınaq müddəti uzandıqca, imtahanımız da qəlizləşir. Bu imtahandan üzüağ çıxmaqdan ötrü gücümüzü, qüvvəmizi toplayıb, alın yazımızdakı zamana qədər səbr və hövsələylə işlərimizi tamamlamalı, öz daxilimizdə müvazinəti bərqərar etməliyik.

Ə.H. Bu 69 yaşında o qədər sınaqlardan çıxmışam ki?! Başıma çox belələr gəlib. Müharibədə də olmuşam çox vəfəlı dostlar da itirmişəm,

axırda da həyat yoldaşımı... Avtomobil qəzasına düşdük. Bir kəlmə sözünü belə deyə bilməyib, yerində keçindi. Mənsə möhkəm kəllə-beyin zədəsi aldım. Nə qədər ağırlı olsa da, həyatda dözümlü və mübariz olmalısən. Özünü yox, ətrafındakıları düşünməlisən. Uşaqlarıma görə yaşayıram... Nəvələrimin gələcəyi üçün çalışıram.

E.N. Vaxtilə həyat yoldaşınız rəhmətlik Məmmünat xanım da filmlərə çəkilmək arzusuyla yaşayırdı. İndi neçə-neçə filmləri yadigar qalardı ailəsinə... ölkəsinə... Azərbaycan incəsənətinə... Sizin icazəniz, məsləhətiniz olmayıb. Məmmünatsız

illərinizdə heç olubmu ki, bu səbəbdən peşmançılıq çəkəsiniz?

Ə.H. O zamanın, şəraitin tələbi beləydi. İndi isə çox sevindirəm ki, heç olmasa, üç filmdə birgə çəkilmişik: "Dərviş Parisi partladır", "Atları yəhərləyin", "Sonuncu döyüş" və... Son çəkiliş... O filmə çəkilməyi də elə özüm təklif elədim ki, tərəf-müqabili olaq. Kommersiya filmiydi deyə, heç üzə də çıxmadı... İndi çox rahatam ki, kinoda da olsa, yenə bir yerdəyik. Birgəliyimiz bu filmlərlə xatirələrə köçüb. Hamı bizi birgə görüb, birgə yad edir.

* * *

Cəmi üç filmdə... Əgər sonun belə olacağını bilsəydilər... Əgər ki... Yox, belə düşünmürəm. Kaş heç bircə filmə də çəkilməyəydilər, amma qəzadan sağ-salamat çıxıb, birgə ömür sürəydilər... Səhər evdən birgə çıxıb, axşam da birgə dönəydilər. Ocaq ətrafına yığışib, gözəl-göycək nəvə-nəticələrini süfrə başına yığaydılar... Neynəmək, qismət beləymiş...

Taleyin hökmləri çoxdur. Bu dəfə ayrı hökm yazılmışdı. Heç kəsin arzulanmadığı bir hökm...

